

vlašću i sudbinama zatočenika s tih područja, ukorijenjenosti pučkih vjervovanja i praznovjerja među nižim slojevima stanovništva dalmatinskih gradova, kao i o do sada već istraživanim putevima i načinima širenja protestantizma u Dalmaciji.

Tomislav Čepulić

ANTE SEKULIĆ, Karmelićanski prinosi hrvatskoj kulturi. Izd. Sekcija DHK i Hrvatskoga centra P.E.N.-a za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljništvu, knj. 9, Zagreb 2001, I-VIII + 1-390.

Nakon knjige *Prinosi za povijest književnosti u Hrvata*, koja je bila posvećena pavlinskim prinosima pismenosti, kulturi i književnosti u Hrvata, ova je knjiga posvećena još jednoj redovničkoj zajednici Crkve u Hrvata – karmelićanima, njihovoj pojavi i značaju u hrvatskoj kulturi, te napose karmelićanskim utjecajima, tragovima i prinosima hrvatskoj književnosti.

Kad je riječ o karmelićanima, za hrvatsku je kulturu posebno značajno da je to Red, koji se među Hrvatima nastanjuje prvotno u Bačkoj, u Somboru, da bi, zaživjevši u tom drevnom hrvatskom prostoru, svoju životnost i svehrvatski značaj ostvarivao šireći se preko zagrebačkih Remeta u Split i na Krk. Zahvaljujući sestrama karmelićankama i njihovu štovatelju blaženo-

mu Alojziju Stepincu, nadbiskupu zagrebačkomu, karmelićanska duhovnost širi se od Brezovice preko Kloštar Ivanića do Šarengrada, Remeta, Marije Bistrice i Sarajeva. Premda su karmelićani kontemplativni red, knjiga dr. Ante Sekulića pokazuje da njihova prisutnost i iznimno jaka duhovnost ostavljaju neizbrisive duhovne i kulturalne tragove i na ljudima i sredinama u kojima djeluju.

Posebno značajan karmelićanski prinos hrvatskoj i svjetskoj kulturnoj baštini predstavlja djelo gradišćanskoga Hrvata Ivana Filipa Vezdina, redovničkim imenom Paulinus a Sancto Bartholomaeo. Autor mu na stranicama navedene knjige posvećuje dostatno prostora, ističući njegovu veličinu, ali ujedno ukazujući i na veličinu još uvijek neobavljena istraživačkoga posla vezana uz djelo i životni put Vezdinov. Ova knjiga, dakle, želi pridonijeti i budućem znanstvenom i svakom drugom istraživanju Vezdinova životnog puta, kako u Hrvatskoj tako i među gradišćanskim Hrvatima.

Iz sadržaja knjige izdvajamo: Dio prvi – Karmelićani; Proslav i kratice. Slijedi Povijest Karmelićanskog reda (O počecima Reda, Prvo i prvotno Pravilo, Povratak na europsko tlo, U kasnom srednjovjekovlju, Odjeci humanizma i renesansnih raspoloženja, Opće stanje Reda prije terezijanske obnove, Terezijanska obnova, Širenje terezijanske obno-

ve, Obnova muške grane Reda, Temeljne i cjelovite ustanove terezijanskog Karmela, Dva velika muža terezijanske obnove, Obilježja života nove redodržave terezijanskog obnovljenog Karmela, Pregled razvitka i širenja terezijanskog Karmela. Drugo poglavlje ima naslov Klasici duhovne književnosti (Velika Terezija Avilska, Ivan od Križa, Terezija iz Lisieuxa, Terezija Benedikta od Križa). Drugi dio knjige govori o Karmelićanima među Hrvatima. Slijedi naslov Karmelićanski red u Hrvata – Sombor, Gerard Tome Stantić, Ivan Albert Galović, Marko Anđelko Pašalić, Marin Ladislav Marković, Ivan Keravin, Remetska župa, Alojzije Ante Stantić,

Jakov Mamić, Jure Zečević, Karmelićani na hrvatskoj obali. Slijedi naslov Karmelićanke te Završne misli, literatura, sažetak (na engleskom jeziku) i kazalo imena. Knjiga ima 948 bilježaka, a utemeljena je na arhivskom gradivu i objavljenoj literaturi (knjigama, raspravama, člancima). Dr. Sekulić povezuje u jedan sustav, jednu cjelinu, jednu zamisao svoju monografiju o karmelićanima. Upravo ta moć stvaranja sustavnosti obilnog i raskošnog povijesnog gradiva samo je jedna od premnogih autorovih zasluga za izvanrednu poruku, što ju je poslao hrvatskoj kulturnoj i znanstvenoj javnosti.

Josip Barbarić